

Connexió 'tachán'

Narrativa

El Secreto de las Fiestas

Francisco Casavella
Random House Mondadori
Barcelona, 2006

Lluís Llorca

La teoria de la connexió és senzilla: de manera espontània connectem o no en relació amb el que ens envolta. En el món de l'art, aquesta connexió entre l'artista i la resta dels mortals és molt clara i determinant. Encara és hora que una obra de Tàpies em provoqui cap emoció, i amb això només vull declarar que no hi connecto, no que pensi que Tàpies no és bo: són conceptes diferents però que s'influeixen inevitablement.

Amb Francisco Casavella (Barcelona, 1963) hi connecto. I és agradable. És com escoltar un watusi, o un *hombre-tachán*, o un esbirro de Jaime Morey i comprendre el que diuen tot i que sigui el primer cop que sentim aquell llenguatge. Gràcies a molts fragments, a infinitat de detalls, a referents concrets escampats amb generositat per les seves narracions, he assolit una sensació de plenitud lectora gens habitual. Però també hi ha motius lligats a la hipotètica objectivitat crítica que fan que el recomani.

El Secreto de las Fiestas potser no és la seva millor novel·la, però sí la més divertida, sobretot els primers capítols. Aquesta edició és la revisió de la que va publicar el 1997 en una col·lecció juvenil d'Anaya, i no puc comparar-les perquè l'original no la vaig llegir, he anat directe a l'edició *remasteritzada*, com si diguéssim. El mateix Casavella diu en una nota final que és una versió "notablement corregida i crescuda,

Casavella en una imatge dels anys noranta. SP

però no augmentada" i justifica aquesta feina amb uns arguments de millora que jo resumeixo en un: ha pogut fer el que tants autors farien, reescriure una obra ajudats per la perspectiva del temps.

La novel·la manté les constants de Casavella: protagonistes adolescents (en aquest cas no es fan adults com a la mastodòntica *El día del Watusi*, de 1.200 pàgines); la majoria de personatges estan rebatejats amb malnoms (un tret ja present a la hamletiana estrena: *El triunfo*, duta recentment al cinema per Mireia Ros); històries paral·leles que van conformant la central i no es limiten a enriquir-la; elements que es van repetint i que guanyen una solidesa quintaessencial, com ara les set regles del secret de les festes (nitidament aplicades

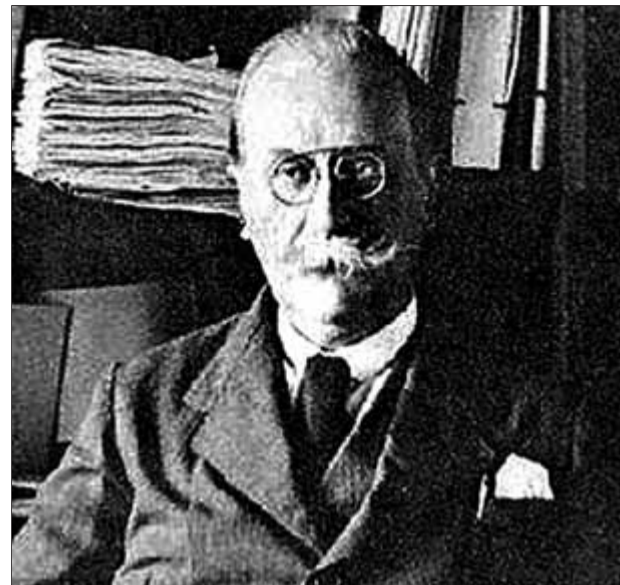
a *Centauros del desierto*) i el *pinball*, en especial la màquina *Surf-Party* (magnífic el còctel narratiu en què barreja aquest joc i el sexe), un recurs metafòric com ho era el pòquer a *Un enano español se suicida en Las Vegas* (una adaptació de la qual, *Volverás*, va ser duta al cinema fa quatre anys per Antonio Chavarrías); referents generacionals (en molts casos retratats amb esperit crític, fotent-se'n) que, en lloc de sonar a llistat documental, t'obliguen a acompanyar el protagonista en un viatge nostàlgic, turmentós, quan som dins la pell del personatge, o complaent, si l'observem des de la distància dels anys. Ara que hi penso, l'ordre potser és invers.

Casavella incideix en altres constants seves més tècniques, com ara el ritme mantingut, un registre im-

pecable i elaborat (en el cas del protagonista guanya subtilment maduresa a mesura que avança l'acció) i utilitza trucs per fer augmentar puntualment l'atenció, tot i que en aquesta novel·la una sèrie de trucades de telèfon femenines i anònimes queden mal resoltes.

L'argument és senzill: un jove de 16 anys ens explica les peripècies d'iniciació viscudes els últims mesos. Des de Galícia fins a Barcelona, amb una escapada a Madrid. Des d'un ambient de profunditat rural fins a la ciutat nocturna dels 80 (també és una constant de Casavella la mestria amb què mostra una ciutat desencisada, sense rumb, però viva, atractiva, canalla i en aquest cas molt similar a la de *Quédate*). Des d'un aïllament forçós que el converteix en un nano estranyot (amb uns condicionaments familiars que hi ajuden; però totes les famílies en tenen de similars, amagats entre silencis i sobreentesos) fins a patir i desviure's pel primer amor. En resum: des de la infantesa fins a la maduresa. Tot esquitxat d'una consciència permanent de saber-se *raro* (com es mesura la raresa?), de sentir-se o desitjar ser, com li explicava el seu avi, un *hombre-tachán*, que són els que expliquen històries, els que ballen la conga, els que jauen a l'ombra dels dinosaures, els que viuen dins del secret de les festes; gent rara habituada a transitar per la narrativa de Casavella.

Una mestra li demana a Daniel Basanta, el protagonista, què vol ser de gran, i ell respon: "Normal". La novel·la podria llegir-se en clau de reivindicació de la diferència, però penso que és més una constatació de la normalitat imperant, per concloure com pot arribar a ser de conflictiu, d'excitant, de trist ser normal, és a dir, *raro*.

Carles Rahola ha estat objecte d'una biografia. ARXIU

L'home civilitzat

Assaig

Carles Rahola, l'home civilitzat

Xavier Carmaniu
CCG Edicions. Girona, 2006

Xavier Filella

L'historiador Xavier Carmaniu, a qui molts lectors deuen recordar perquè presentava *El Tren de la Història* a l'emissora Ona Catalana, publica una biografia de Carles Rahola que té per objectiu oferir un complet recorregut per la vida de l'escriptor gironí. Carmaniu, responsable de la secció *Gironins del segle XIX* del *Diari de Girona*, destaca el tarannà liberal, progressista i tolerant de Carles Rahola, un home a qui encertadament Josep Pla va qualificar com "un humanista madur, o sigui un home civilitzat".

Carles Rahola va treballar per la socialització de la cultura, per dir-ho amb les paraules que ell mateix va fer servir, i no va dubtar a diferenciar-se de l'esteticisme aristocràtic d'Eugeni d'Ors, a qui, malgrat tot, admirava. Els articles en el

diari familiar *El autonomista*, la seva implicació en l'Ateneu de Girona, que va presidir des de la seva fundació en els anys 20, i els seus llibres d'història, sempre acuradament documentats, són algunes de les activitats que l'obra examina amb detenció.

L'autor també descriu amb destresa com era la Girona de principis del segle XX i el destacat paper que Rahola va tenir, juntament amb els seus amics Xavier Montsalvatge i Prudenci Bertrana, en la revifalla cultural de la ciutat. La duresa dels anys de guerra, durant els quals Rahola va intervenir amb decisió per salvar persones vinculades amb els partits de dreta i particularment capellans, i la seva detenció i abominable execució a mans de les tropes franquistes ocupen la darrera part de l'obra.

Xavier Carmaniu encara ha dedicat un últim capítol a l'imprescindible recuperació de la seva memòria, a la qual tant han contribuït, entre molts altres, Tomàs Roig Llop, Lluís M. de Puig i, evidentment, Josep Benet, que a *Carles Rahola, afusellat*, aclaria les circumstàncies de la seva mort.

Bernat Metge té un nou somni

Narrativa

Lo somni

Bernat Metge
Edició de Stefano Maria Cingolani
Editorial Barcino. Barcelona, 2006

Antònia Carré

El 19 de maig de l'any 1396, el rei Joan I, conegut amb el sobrenom de l'Aimador de la gentilesa, va morir en circumstàncies estranyes durant una cacera que tenia

lloc al bosc de Foixà, prop de Torroella de Montgrí. Els temps no eren fàcils: un brot de pesta a Barcelona l'any anterior, que havia obligat a fugir-ne la cort, queixes de les principals ciutats de la Corona contra els abusos de l'administració reial i els cortesans (que portaren a un gran procés contra la cort del rei difunt), rumors que unes companyies mercenàries estaven a punt d'envair el país... I Bernat Metge enmig de tot, perquè era un

funcionari àulic i escrivà de la cancelleria. *Lo somni* (1399) relata el diàleg entre l'autor i l'esperit del rei Joan, que es troba al purgatori i se li apareix acompanyat de dos personatges mitològics, el cec Tirèsies i el músic Orfeu.

Si la primera edició moderna de *Lo somni* va aparèixer a finals del segle XIX a París (el 1889, a cura de Josep M. Guàrdia), l'última és aquesta de Cingolani a començaments del tercer mil·lenni.

En l'entremig, la de Josep M. de Casacuberta (que el 1924 inaugurava la col·lecció *Els Nostres Clàssics* de l'Editorial Barcino), la de Martí de Riquer del 1959 i la de Lola Badia publicada per Quaderns Crema el 1999. Al capdavant, totes sumen. Si Riquer va dibuixar a la perfecció el perfil històric de l'autor i Badia va iniciar l'estudi interpretatiu de les fonts, ara Cingolani ha anotat meticulosament la gran quantitat d'autors i obres que Bernat

Metge coneixia i va incorporar a la seva gran obra. Es tracta de demostrar, com apunta Cingolani, que "si la cultura catalana laica va produir a l'Edat Mitjana un intel·lectual i un escriptor d'autèntica talla europea, aquest va ser justament Bernat Metge".

A banda d'una extensa introducció, aquesta edició de *Lo somni* conté un índex dels autors i les obres citats en les notes que identifiquen els passatges. En total són trenta-dos autors, que

inclouen Ciceró, Juvenal, Sèneca, Ovidi, Dante, Petrarca, Boccaccio, sant Jeroni, sant Isidor de Sevilla, la Bíblia i el mateix Bernat Metge, que passa a formar part així de la seva pròpia tradició d'autoritats dignes de ser recordades i transmèses a les generacions del futur. Poca broma, doncs, amb la cultura de Bernat Metge, que es va proposar d'escriure en una prosa llatinitzant a imitació dels autors que més admirava i que ho va aconseguir del tot.